

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN
Egy évre ... 84 kor.
Fél évre ... 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy óra ... 1 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Rézvály-
Társaság.
Közzét főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, december 6.

Nyugalom! . . .

Amerre nézünk: átláthatlan homály, a mely mögé jövőt kutató szemünk nem tekintet. Csupa bizonytalanság, s a nagy homályban csak alig-alig pislog a magyarság mécsvilága. Körülöttünk újászülető népek fátylafénye lobog. Győzelmi máglyák körül nagy tánc folyik s a misztikus ködön át úgy látszik, hogy a győzelmi máglyák fénye mind közelebb kuszik Magyarország szívéhez.

Nagy és megmagyarázhatatlan súly nehezedik reánk: a világ népei nem értik és nem akarják érteni a mi igazságainkat. Onmagát túlélt nemzetnek tartanak-e? Vagy megbízhatatlan játékosnak, melyet ki kell küszöbölni a nemzetek világversenyéből: ki tudná e pillanatban megmondani?! Csak azt látjuk, hogy megszentelt jogainknak minden argumentuma visszapattan közönyösségüknek páncéljáról s minden forró kérdésünk jégfalakra talál ott, a hol megérő szíveket keres.

Csüggednünk még sem szabad! Mert minden hatalommal erősebbek a természet törvényei. S egy nemzetet, melynek olyan multja, kulturája s gazdasági ereje van, mint a magyarnak, nem lehet megsemmisíteni. Ha százszor kiütnék kezünkől a munka és megélhetés szerszáma, százszor visszaadná azt nekünk a természet őseréje, mely benne él nemzetünkben s elvitathatatlanul teszi az élethez való jogunkat.

Nem szabad csüggednünk, mert a csüggedés ma halált és megsemmisülést jelent. Minden kulturális és gazdasági erőnköt szedjük össze s a munka szerszámaival lépünk az ítélő bíróság elé. Nyugalommal s igazságaink erejének biztos tudatában. Ne lássák rajtunk a pusztuló népek penész színét, a vérbeborult szemeket, melyek nyugtalan indulatok árulói.

Nekünk nyugodtagnak kell lennünk. *Ahol magyar lakik: ott ma zavarnak. Napködsnek, fejtélenségnek nyomát se lássák; bosszu, harag, lazadozás ne rútsa el fajunk nemes vonásait, az egyes ember ne ragadtassa el magát s főleg ne szolgáltatassunk ürügyet arra, hogy ellenségeink ezeknek örve alatt kezli keblünköt még jobban összekössék.* Nem szabad felülnünk azoknak, kik netalán tetszetős nacionalista jelszavak alatt túlfűtött lelkeinket helyrehozhatlan cselekményekre ingerlik, meg kell gondolnunk, hogy sokan vannak, kik csak arra várnak, hogy zendülés, lázadás és rendcsinálás címén hadseregekkel árásszák el az utolsó zugot is, ahol magyar lakik.

Ezekben a bizonytalan időkben a mi nagy erőségünk legyen a türelem, amely elviselni tudja majd a kibírhatatlanul látszó terheket is. Jusson eszünkbe a középkor, midőn a védtelen polgár napszállakor bevonult a házába, bezárta ablakát, ajtaját s a kereszteshadak és fosztogató martalócok átvonulási idejét bevárta krisztnusi türelemmel. Ezt annyival inkább megtehetjük most, hiszen azok a seregek, melyek

a szomorú megszállást végzik, kulturországok hadseregei, melyek részéről életünket és vagyónkat nem fenyegeti veszedelem. És fokozhatja türelmünket az a tudat, hogy neizentünk a „türelmi időszak” alatt sem lesz idegen

célok teljes rabszolgája, megóv bennünket ettől az a dolgoz energia, mely a magyar szervezett munkásság hatalmas erejében rejlik, s a mely a szükségtől és inségtől ez átmeneti idő alatt megóvja nemzetünket . . .

Önálló tót köztársaság Magyarországon.

Kunfi miniszter a tótok elszakadásáról. — Gazdasági meg egyezés a szlovákokkal.

Budapestről jelentik: A francia katonai küldöttségnek a felvidék azonnali kifizetésére vonatkozó követelése a felvidéki kérdést néhány óra alatt teljesen megváltoztatta és új mederbe terelte. A váratlan fordulatra feleszmélt kábultságából az egész tótság, amelynek józan elemei irtóznak a csehektől. Az akció ellenakciót szült. A tótok ma már nem autonómiát és önrendelkezési jogot, hanem teljesen független tót köztársaságot követelnek.

Ma délelőtt megjelent Jászi Oszkár nemzetiségi miniszternél a keleti tótoknak Szepes-, Sáros- és Örmörvármegyéből érkezett 15 tagu küldöttsége, amelyet Dvorcsák Győző eperjesi lapszerkesztő mutatott be Jászinak. A tárgyalások befejezése után Dvorcsák Győző a tárgyalásokról a következőket mondotta:

— A tót nép körében mind *általánosabbá és erősebbé válik az a mozgalom, amely sem a csehekkel, sem a magyarokkal nem akar kooperációt, vagy közös területet, hanem az önálló és független tót köztársaságot követeli.* A tót nép ma csaknem az egész felvidéken egyértelműen követeli a független tót köztársaság felállítását. Eppen ezért a keleti tót nemzeti tanácsot mint ilyen megszüntettük, illetőleg beolvasztottuk az új tót politikai alakulatba, a mely az önálló független tót köztársaságért harcolva az egész felvidéket ellenállhatatlanul magával fogja ragadni. A mozgalom tekintetében nincs kivétel azt a tótok egységesen követelik. Természetesen kizárólag a népről beszélnek, a vezetők jó része tudvalevőleg cseh szolgálatban áll.

— Jászi miniszternek ma előterjesztettem az egész tót nép megnyilatkozását magába foglaló memorandumot, amely követeli a magyar katonaság azonnali kivonását az egész felvidékről, az onnan behívott tót anyanyelvű utoncok elbocsájtását, az állami hatalom azonnali átadását, hogy az önálló és független tót államot minél hamarabb kiépíthessük.

— *A köznép a cseh-szlovák államról mit sem akar tudni, hanem azt követeli, hogy külön utakon haladjunk.* A népakarat előtt tehát meg kell hajolni mindnyájunknak.

— Jászi miniszter ur kijelentette, hogy a mennyiben a magyar köztársasággal leendő gazdasági kapcsolatról lehetne szó, ő maga is jóindulattal kísérné figyelemmel a tót nemzetnek a teljes függetlenségre való törekvését. *Ez a jövőbeni államforma belleilleszkehetnék*

a dunai konföderációba lépő államok szoros gazdasági szövetségébe.

Budapestről jelentik: Kunfi Zsigmond dr. népjóléti miniszter az ententenek a tót vármegyékre vonatkozó követeléséről és a kormány-
nak erre vonatkozó felfogásáról a következőket mondotta:

— Az ententenak ez az állásfoglalása egyrészt azt mutatja, hogy az imperialisztikus és nacionalista áramlatok ott egyelőre nagyon erősen felülkerekedtek, másrészt mindenki előtt brütálisan megmagyarázta azt a tényt, hogy Magyarország a háborút elvesztette. Az entente állásfoglalása reflexe annak a rettenetes gyűlöletnek, a melyet az Andrássy—Tisza-féle politika az entente államokban Magyarország és a magyar nép ellen oktanul felidézett. A mai magyar kormány iparkodni fog minden erejével főként annak demonstrálásával, hogy a mai Magyarország nem a nemzeti elnyomásnak és osztályuralomnak állama és igyekezni fog a nyugati demokrácia segítségét megnyerni arra, hogy a végleges békefeltételek biztosítottassanak a magyar nép számára a gazdasági fejlődés szükséges alapfeltételei szerint. A magyar kormány csak a kényszer hatása alatt teljesíti ezeket a követeléseket, de arra törekszik, hogy a gazdasági és közlekedési egységet Magyarország területén fenntartsa és Magyarországot az itt lakó népek szabad föderatív köztársaságává alakítsa át. Még mindig van remény arra, hogy Magyarország problémájának végső megoldása az lesz, hogy az ország területén magyar, román, szerb és német köztársaságok föderációja fog kialakulni, mert végső esetben ez felel meg a mai helyzetben nemcsak a magyar, hanem a román, szlovák és a többi nemzetek jól felfogott érdekeinek is. Ha ezt az átalakulást sikerülne megcsinálni, akkor a magyar demokrácia meg menthetne igen sokat abból a háborúból, amelyet a magyar feudalizmus és oligarchia elveszített. Ez az alakulás azonban csak a békeszerződésnek lehet az eredménye, de addig az ország legégetőbb szükségleteinek szempontjából meg kell egyezni az összes gazdasági vonatkozású ügyekre nézve, úgy a szlovákokkal, mint a románokkal és a szerbekkel és miután most az entente az összes politikai vonatkozású és az uralomra vonatkozó kérdéseket kikapcsolta és a szlovák nemzet javára döntötte el, több lehetőség meg van arra, hogy a gazdasági élet egységére vonatkozó tárgyalások sikerrel járjanak.

Csáktornyáról jelentik: Egy 260 főből álló szlovén csapat egy alezredest vezetésével Mura-szombatra bevonult, az összes hivatalokat megszállotta és a hivatalnokokat elbocsátotta. A község házára az a hír érkezett, hogy a szlovének Vas- és Zolavármegyéknek a Rátótól a Murdig terjedő részét meg fogják szállni. A főszolgabíró a kormányhoz fordult, hogy akadályozza meg az inváziót.

Prágából jelentik: A cseh-szlovák nők tanácsának tegnapi ülésén bejelentették, hogy Foch generálisától távirat érkezett, amely szerint a cseh-szlovák hadsereget elismerte az entente hadseregek részéről és megbizta a tót föld megszállásával.

Szakemberek a járások és a községek élén.

Rehormentositik a főszolgabírákat és a jegyzőket.

(Budapesti munkatársunktól.) A kormány a járási és községi közigazgatásban a jövőben nagyobb súlyt kíván fordítani a mezőgazdaságra. Ez ügyben részletes javaslatot terjeszt a kormány elé az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. A munkát Buday Barna, az OMGE főtitkára készíti el, aki a kérdéssel a következőképpen volt szives előttem nyilatkozni:

— A mai közigazgatást ki kell pótolni a mezőgazdasági közigazgatás szervezetével. A közigazgatás gépezetében hiányzik a mezőgazdasági közigazgatás feladatainak végzésére hivatott szerv, mert a különleges mezőgazdasági feladatot általános közigazgatásként kezelik. Mindaddig, amíg nagybirtokosokról és középbirtokosokról volt szó, akik maguk is résztvettek a vármegyei életben, nem volt olyan fontos a mezőgazdasági közigazgatás kiépítése mint most, amikor egy csomó új és tájékozatlan birtokos kerül birtokba. Ennek következtében felmerül az a régi kívánság, hogy a közigazgatásba bele kell vonni a gazdasági tudást és érzéket.

— A központi közigazgatásba olyan embereket kell ültetni, akik képzett mezőgazdák. Legnagyobb szükség van erre a járásokban, ahol a szolgabírák mellett képzett gazdáknak kell végrehajtani, majd a mezőgazdasági vonatkozású törvényeket és rendeleteket. E kérdés nagy lenne megoldható, hogy a főszolgabírók mellett járásgazdai állások szerveztetnének, amely állásokat elsősorban a birtokok parcellázásának következtében nagy tömegben kényrkereset nélkül maradó gazdatisztekkel töltenének be. Ezek egy megfelelő tanfolyam elvégzése után mint járásgazdák osztanának be a közigazgatás szervezetébe. A járásgazdák a járáshoz tartozó községekben személyes megjelenésükkel támogatnák a gazdákat a gazdálkodásban és ellenőriznék a gazdasági törvények végrehajtását.

— A községekben hasonlóképpen kellene megoldani a helyzetet. A községi bíró állása teljesen felesleges. A községi bíró a tőle követelt feladatok ma alig képes megfelelni. A hatalom a jegyzők kezére jutott. Viszont a jegyző vállalt olyan sok teher nyomja, hogy a jegyző ezeknek eleget tenni képtelen. Ma egyszerűen minden hatalom végrehajtója a községben a jegyző, akivel mindenki rendelkezik és akinek mindenki parancsol.

— Véleményem szerint a községi bíró helyébe községi gazdai állást kellene szervezni, ahová természetesen szakembert kell beültetni. A községi gazda ugyanazt a feladatot végzi a községben, amit a járásban a járásgazda végez. Magától értetődik, hogy megfelelő fizetésért. Ezzel a jegyző válláról súlyos teher vész le, a mezőgazdasági adminisztrációval járó sok tennivaló a jövőben a községi gazdát terhelik.

— A járási, önkormányzati reformokat is szükségesnek tartom, amennyiben szükségesnek válik a járás és a község adminisztrációjának a demokratizálódása is. A birtokpolitikai kérdéseket, a többtermelést csak ilyen berendezkedések mellett lehet megoldani és ezekből a szempontokból kiindulva készítem el és teszem meg javaslatomat az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek és a Magyar Gazdaszövetségnek.

Aradon szervezik a román hadsereget.

(Kolozsvárott lesz a román egyetem.)

A huszonhat erdélyi megyében átvenni imperium berendezésére szükséges előkészületeket az új román kormány megkezdte. Dr. Maniu Gyula miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy a minisztérium legelső feladatának tekintti a Romániával való egyesülés keresztülvitelét és erre vonatkozóan mindezt előkészíti.

A legsürgősebb teendők közé tartozik az erdélyi imperium hadügyeinek szervezése. Aradon, ahova dr. Pop C. István hadügyminiszter megérkezett, megkezdődött a hadsereg-szervezés.

A Ferenc-téri polgári iskola helyiségében van most a román hadügyminisztérium. Mint-hogy a Román Nemzeti Komité megszűnt és helyét a kormányzó tanács foglalta el, amely Nagyszebenben fog székelni, az iskolában egyelőre dr. Pop hadügyminiszter hivatalos helyiségeit helyezték el.

Itt ma törzstisztek bevonásával voltak igen nagy fontosságú értekezletek egész napon át. Értesüléstünk szerint megállapították a hadsereg főbb parancsnokságainak, (hadtest, hadosztály, stb.) székhelyét, és megszervezték a csapattestek kereteit, előkészítették a hadsereg kiegészítési törvényt, amelynek elveit vitatták meg.

Ruhát a hazatérő katonáknak

(Végrehajtják Aradon a rendeletet)

Ma érkezett le Aradra a népköztársaság kormányának rendelete a ruhák, cipők és fehérneműk kötelező beszolgáltatásáról, hogy a hazatérő katonákat el lehessen látni. Arad város tanácsa a rendeletet hirdetőmenny. utján teszi közzé.

Minden 18 évnél idősebb férfi tartozik ruha-, fehérnemű és cipőkészletének a kulcs szerint megállapított részét térítés nélkül a hatóság rendelkezésére bocsátani. A beszolgáltatás kötelezettsége a polgári személyeken kívül kiterjed a tartalékos és szolgálaton kívüli és nyugdíjas katonai személyekre is, a tényleges tisztekre és államrendőrségi személyekre egyelőre nem.

Ruhaneműkből a beszolgáltatás kötelezettsége alá tartoznak a következő ruházati cikkek: nadrág, mellény, kabát és felsőkabát. A ruhaneműk beszolgáltatásának kötelezettsége alól véglegesen mentesek azok, akiknek a felsorolt ruházati cikkekből 3-3 darabnál többre nem terjed készlete. Katonai és polgári ruházati cikkek egyaránt számításba veendő. Frakk, szmoking, díszmagyar öltöny, vászonruha és a színészek színpadi ruhája, a köztisztviselőknek pedig egy fekete szalonruhája vagy egy fekete zsakettruhája nem számítható a beszolgáltatandó ruházati cikkek közé. Felsőkabát gyanánt bunda, télikabát, átmenetikabát, felöltő, köpeny együttesen számítható.

30 darabon túlterjedő készletből mindent, ami 15-15 darabon felül van, be kell szolgáltatni, tehát 15 rend ruhánál többet senkinek megtartania nem szabad.

Fehérneműkből inget és alsónadrágot kell beszolgáltatni. A fehérnemű beszolgáltatásának kötelezettsége alól véglegesen mentesek azok, akiknek a felsorolt fehérneműkből 7-7 darabnál többre nem terjed a készlete. Ing gyanánt nappali és hálóing együttesen számítható. A 47 darabon túlterjedő készletből mindent, ami 36-36 darabon felül van, be kell

A részleteket nem irhatjuk meg, mert erre nem kaptunk felhatalmazást.

Rendkívül érdekesek a román kultuskormány tervei is, amelyeknek az a céljuk, hogy intenzív közművelődési munka induljon meg Erdélyben.

— Ezek közül igen rövidesen testet ölt — mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának egy beavatott férfi — a felső oktatásnak, az egyetemnek a megvalósítása. Ugy tervezzük — és ez iránt már legközelebb meg is történnek az intézkedések — hogy Erdély fővárosában, Kolozsvárott állítsunk fel a román nyelvű főiskolákat. Ifjúságunknak itt kell koncentrálnia, mert Kolozsvár vidéke teljesen román. A román birodalomnak itt lesz a második főiskolája.

— A mostani magyar egyetem épületeit mi átvesszük és a magyarság, amelynek teljes társzabadságot biztosítunk, Marosvásárhelyt létesít majd főiskolát. Ott is van elég alkalmas épület egyetem céljaira. Főiskolai tanáraink főlős számmal lesznek minden fakultáción, mert a románságnak sok világhírű tudósa van. Hogy hány középiskolát létesítsünk, az még nincs eldöntve, mert a román középiskolai tanároknak igen nagy a hiány.

szolgáltatni, tehát 36 ingnél és 36 alsónadrágnál többet senkinek sem szabad megtartani.

A cipők kötelező beszolgáltatásának kulcsa ugyanaz, mint a ruhaneműké. Tehát a cipőbeszolgáltatás kötelezettsége alól véglegesen mentesek azok, akiknek 3 pár cipőnél többre nem terjed készletük. Cipő gyanánt férficipő, csizma, bakancs és félcipő együttesen számítható, ortopéd- és egyéb gyógycipők nem számítanak. A 30 pár cipőn túlterjedő készletből mindent, ami 30 páron felül van, be kell szolgáltatni, tehát 15 pár cipőnél többet senkinek megtartania nem szabad.

A beszolgáltató fél a beszolgáltatandó mennyiségből szabadon választhat. Egyelőre a ruházati cikkek kötelező beszolgáltatása alól azok is mentesek, akiknek 3-3-nál több, de 6-6 kevesebb mellényük, nadrágjuk, kabátjuk, felsőkabátjuk; 3 párnál több, de 6 párnál kevesebb cipőjük és 7-7 darabnál több, de 12-12 darabnál kevesebb ingjük és alsónadrágjuk van. Egyelőre tehát azok, akiknek a ruhaneműkből 4-4, illetőleg 5-5 darabjuk van, a kiknek továbbá 4, illetőleg 5 pár cipőjük és 8-9-10-11 darab ingjük és alsónadrágjuk van, szintén nem kell semmit sem beszolgáltatniuk és csak abban az esetben fognak a készletből egy-egy darabot, illetve egy-egy pár cipőt beszolgáltatni, ha az egyébként beült ruházati cikkek a hazatérő katonák ellátására nem bizonyulnak majd elegendőnek. Ebben az esetben azoknak a köz- és magántisztviselőknek és munkásoknak, akiknek a később esetleg kiadandó újabb felhívás alapján pótlóan még a 4 rend ruhájukból is egyet be kell szolgáltatniuk: a kormány a tavaszi és nyári hónapokban történő nyersanyagbehozatal után egy-egy rend ruhát díjtalanul fog rendelkezésre bocsátani.

A rendelet további része arról intézkedik, hogy kik kaphatnak ruhát, továbbá arról, hogy miként történik a beszolgáltatás és milyen büntetésben részesülnek azok, akik hamis adatokat mondanak.

Erdélyről már szó sem lesz a béketárgyalásokon.

(Pop C. István hadügyminiszter nyilatkozata.)

Felkerestük dr. Pop C. Istvánt, a román nemzeti ügyvezető tanácsa hadügyi osztályának vezetőjét, aki megbízatásáról és a legközelebbi időben történő működéséről az alábbiakban nyilatkozott az Aradi Közlöny munkatársa előtt:

— Mindenekelőtt kérem, hogy határozottan cáfolja meg azt a hírt, amely ma az egyik aradi reggeli lapban jelent meg s amely arról szól, hogy abban az esetben, ha a lakosság nyugtalanodni fog, úgy a Marosnádason levő két román királysági ügyszereket Aradra fogjuk irányítani a rend fenntartására. Én ezt nem mondtam, nem is tudom, hogy Marosnádason két román ügyszere van, erről csak az én állítólagos nyilatkozatomból értesültem. Távol áll tőlem, hogy én ilyen fenyegető nyilatkozatot tegyek, mindössze hívtam arra, hogy vasárnap éjjel belőttek a lakások ablakán s kijelenttem, az ilyenek elkerülése céljából védekező lépéseket fognak folyamatba tenni.

— Hogyan képzelet képviselő ur a hadügyi és közrendészeti imperium átvételét?

— A nemzetgyűlés engem bízott meg a huszonhat vármegyében a katonai erő és a közrendészeti karhatalmi erő feletti való rendelkezéssel s én ezt a hatalmat át is veszem. Nagyszébenben a napokban fog összeülni a kormányzat, amely a hadügyi és közrendészeti imperium átvételéről

proklamációt fog kiadni, egyúttal átirátban megkeressük a magyar kormányt, hogy a huszonhat vármegyében a hadügy és a közrendészeti hatalmat adja át nekem.

— Egy szóval a miniszter ur már úgy tekint a huszonhat vármegyét, mintha az már Romániához tartoznék?

— Ugy van. A gyulafehérvári nemzetgyűlés kimondotta a Romániához való csatlakozást s mi ezt a határozatot respektáljuk.

— Ezzel szemben azonban — mondottuk — az itt lakó magyarok, székelyek, németek és szerbek, akiknek nagygyűlése most van az előkészületek stádiumába, ugyancsak kifogja mondani, hogy tiltakozik a Romániához való csatlakozás ellen. Ez is a wilsoni elvek szerint, a népek önrendelkezési jogának alapján történik. Ezt a határozatot az urak nem respektálják?

— Ennek csak kevés fontosságot lehet tulajdonítani — válaszolt dr. Pop. — A világ tudja, hogy ez román föld és egyébként is, ez a kérdés már akkor el volt intézve, amikor Románia az antant oldalán fegyvert fogott. Az intervenció feltételei között ott volt az is, hogy Románia megkapja a magyarországi román lakta területeket. Ez tehát már egy elintézett dolog, befejezett tény, amint a magyarok, székelyek és németek tiltakozása semmit nem változtat.

— Eddig mindig olyan nyilatkozatokat hallottunk — jegyeztük meg — hogy ezek a kérdések a béketárgyalásokon dőlnek el s az fogja a végleges megállapodásokat létrehozni az új határokról vonatkozóan.

— Ugy van. — mondotta dr. Pop — csak hogy

a béketárgyalásokon már fel sem fog veledni Erdély hovátartozásának kérdése.

Ott csupán az átadás módjait fogják megvitatni és véglegesen szankcionálni.

Arra a kérdésre, hogy abban az esetben, ha a magyar kormány nem lesz hajlandó átadni az imperiumot, mi fog történni? dr. Pop C. István a következőket mondotta:

— Erre ebben a pillanatban nem adhatok választ, miután ebben a kérdésben a Nagyszébenben összeülő nemzeti ügyvezető tanács fog határozni.

Ezután a következő kérdést intéztük a Nemzeti Comité elnökéhez:

— Összeegyeztethetőnek tartja-e a fegyverszüneti szerződés pontjaival azt, hogy a hadügyi és a közigazgatási hatalmat a románok vegyék át akkor, amikor a fegyverszüneti feltételekben az

a pont is benfoglaltatik, hogy az ország egész területén magyar marad a közigazgatás a békekötésig?

— A fegyverszüneti feltételeket nem ismerjük — válaszolt dr. Pop — miután annak teljes szövegét a magyar kormány nem tette közzé. Ilyenformán nem vagyunk tisztában a demarkációs vonalakkal sem. Azokat a demarkációs vonalakat, amit annak a magyar lapok neveznek, sem a szerbek, sem a franciák nem tartják be. A franciák megszállták Budapestet, amely pedig a demarkációs vonalon jóval túl van. Epen így nem vagyunk még teljesen tisztában azzal, hogy a demarkációs vonal a román hadsereg részére meddig terjed s önkéntes kombináció mindez, amely már eddig is meghatározta azt a vonalat, ameddig a román hadsereg előnyomulni fog. Ismétlem, én ma sem tudom, hogy a román hadsereg meddig jön s így azt sem tudom, hogy eljön-e Aradra, vagy sem. Ez mindenestre a fejleményektől függ.

— Ami pedig a fegyverszüneti feltételeknek azt a pontját illeti, hogy a közigazgatás magyar marad, azzal, hogy a hatalmat átvesszük, sérelmet nem szenved. A közigazgatás ezután is magyar marad a béketárgyalásokig, csak a román nemzeti ügyvezető tanács ellenőrzése alatt fog állni. Mi ezt akarjuk.

Nóti Károly.

Kormányakelő a leszerelő ügyvédekért.

(Több ezer alkalmi elhelyezkedése.)

A frontokról visszatért ügyvédek, miután látták, hogy a kamaráktól semmire sem jutnak, maguk vették kezükbe ügyüket és deputációban jelentek meg Berinkegy Dénes igazságügyminiszternél és Szende Pál dr. akkori pénzügyminiszteri államtitkárnál, akik a küldöttséget a legjobb indulattal fogadták és közölték velük, hogy a kabinet minden egyes tagjának hozzájárulásával kijelenthetik, hogy a leszerelő ügyvédeknek minden tekintetben segítségére lesznek és egyelőre 4000—10.000 koronáig terjedő kamatmentes kölcsönöket folyósítanak nekik.

(A leszerelő ügyvédek elhelyezkedése.)

A fővárosba visszaérkezett ügyvédeknek legnagyobb gondjuk a lakásszerzés és a szén-szerzés körül van. Az új lakásrendelet, mely a Lakáshivatalnak lakáskijelölési jogot biztosít és nyomozó szerve után naponta mintegy százhusz rekvirálható lakáscímet nyújtanak be, ezen az alapon eddig mintegy negyven ügyvéd jutott lakáshoz, de igen sok kedvezően elintézett rekvirálási határozat van, amelyet még nem hajtottak végre. A szénügyben eljárak Vázsonyi Jenő államtitkárnál, aki a leszerelő ügyvédeknek fejenként öt métermázsza szenet ígért.

Az elemi szükségletek kielégítése után a hadbavonuló ügyvédek képviselői az ügyvédek elhelyezkedéséről gondoskodniak és társaiknak a legjobb eredményekről számolhattak be.

A leszerelő ügyvédek foglalkoztatása dolgában a legjelentősebb Buzsák Barna földművelésügyi miniszter akciója, aki megígérte nekik, hogy a birtokreform körül kétezer ügyvéd nyerhet elhelyezést, a technikai keresztyéllyel jogi lehetőségében, a megtérítésekben, a telekkönyvek összeállításánál és a tétermegosztások kérdésében, például a hitbizományok parcellázásánál. Értesülésünk szerint körülbelül bizonyosra vehető, hogy a földbirtokreform techni-

kai kivételére a kormány Dániel Arnoldot nevezi ki kormánybiztosnak.

De foglalkozást fognak találni a leszerelő ügyvédek a népjóléti és külügyminisztériumban, de főleg a pénzügyminisztériumban, ahol igen sok ügyvédet próbálnak majd elhelyezni, mert Szende Pál szavai szerint bennük látja a köztársaság legfőbb támaszainak egyikét. A Gyáripárosok Országos Szövetsége is megígérte, hogy képviselőit csak hadbavonult ügyvédeknek fogja átadni. Lépések történtek azonkívül, hogy az ügygondnokságot, a csődöket, a ma már díjazással járó hivatalbéli védelmeket és gyámügyeket ezentúl csakis a hadból visszatért ügyvédek kaphassák meg.

A leszerelő ügyvédek egymás között az ugynevezett katasztrofát állították föl, amelyben megállapítják minden ügyvédnek jogos igényeit és szükségletét és ezek szerint fogják őket támogatni és a szóhajó állásokban elhelyezni.

Berinkegy igazságügyminiszter elrendelte továbbá, hogy a köztisztviselők részére felállítandó konyhán a hadbavonult budapesti ügyvédek mérsékelt árú ebédet és vacsorát kaphassanak. Vágó József kormánybiztos pedig ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy a leszerelő központok irodahelyiségeinek butorait és berendezését csakis a leszerelő ügyvédeknek fogják átadni. Határozatosan támogatja az ügyvédek Veress Mihály kormánybiztos is, aki a telefonügyekben, ahol csak lehet, rendelkezésükre áll.

Igy tehát a népkormány mindent megtett a hadbavonult ügyvédek országos szervezetének, hogy őket a leszerelés körül és a békében való elhelyezkedésben támogassa.

Wilson utra kelt Európába.

(Vilmos császárt törvényszék elé állítják az angolok.)

Neyorkból jelenti a Reuter-ügynökség: Wilson elnök ma délelőtt tíz órakor elutazott Európába.

Koppenhágából jelentik: A Morningpost szerint Wilson a körülmények kényszerítő hatása alatt, bár kelletlenül, de beleegyezett, hogy a béketárgyalások titkosak legyenek. Titkos szerződésekről azonban az elnök hallani sem akar.

Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: A szövetségesek közös konferenciája kijelentette, hogy a fegyverszünet tartamát valószínűleg meghosszabbítják. Az általános békekonzferenciát január végén Párisban fogják megtartani.

Newyorkból jelentik: A különböző párt-árgyalatok gyűlése tetszéssel fűzőzte azt a javaslatot, hogy az Egyesült-Államok és Anglia között a hét államra nézve egyenlő erős flottaprogramm alapján megkötik a flotta-egyezményt. Ugy hírlik, hogy Robert Cecil lordot ideiglenes követté nevezik ki az Egyesült Államokba.

Rotterdamból jelentik: Londoni jelentés szerint Bonnar Law tegnap egy beszédében kijelentette, hogy az angol kormány Vilmos ex-császár kiszolgáltatását követeli, hogy őt törvényszék elé állítsa. Anglia az Internált németeket vissza fogja küldeni és nem fogja megengedni, hogy a jövőben a németek Angliába jöjjenek.

Magyarország integritását nem akarja az entente.

(Nincs aki külföldön szólna az érdekeinkben.)

(Budapesti tudósítónktól.) Svájcban tegnap Budapestre érkezett dr. Czobor Péter, a Svájcban élő magyar publicista, aki éveket ezelőtt a magyar sajtó munkatársa volt. Dr. Czobor azért jött Budapestre, hogy a magyar kormánynak és a Magyar Nemzeti Tanácsnak fontos külpolitikai kérdésekben előterjesztést tegyen és hogy elbárássok keretében számoljon be az entente állásfoglalásáról. Mint a svájci entente-körök ismerőjét, aki most leghívatottabb minket a külföld vételekéről informálni, felkerestem, hogy kérdést intézzek hozzá Svájcban szerzett beadványairól. Nyilatkozatában igen súlyos és érdekes dolgokat mondott.

— Az entente, kezdte nyilatkozatát dr. Czobor, nem akreditálja a kormánvt, mert nem tekintik olyanoknak, mint amelyek az egész nemzetre támaszkodhatik. Az entente maga azt kívánja, hogy az új választói jog alapján az egész nemzetet képviselő nemzetgyűlés üljön össze és csak oly kormánnyal fog szóba állni, amely ennek támogatását bírja. Az entente egyelőre még mindig a régi diplomáciai kapcsolatot tartja fenn. Ennek súlyos következménye az, hogy természetesen a régi rezsim embereivel áll összeköttetésben.

Területi integritásunk kérdéséről a következőket mondta:

Egy katonatanács halálra ítélte a saját tagját.

(A forradalom hírnéje.)

Hannoverből jelentik: A hannoveri katonai és munkástanács bírósága előtt tegnap a forradalom egy hírnéje állott. Életveszélyes zsarolással vádolva az ügyész Jaspers Bernátot, a hannoveri katonatanács tagját, akiről kitént, hogy ez év áprilisában 6 évi fegyházra ítélték.

Az oldenburgi gárdaezrednél szolgált ember november 7-én szabadult ki a fegyházból, mikor a forradalmárok azt kinyitatták. Jasper szabadulása után őrmesteri egyenruhát és vaskeresztet szerzett és még az nap, felhasználva a zavargásokat, sikerült neki egy katonai szakasszal és határozott fellépése által a város különböző részein valóságos rablóhadjáratokat folytatnia. Bröger név alatt bevásárolt a katonatanácsba, és azt a feladatot kapta, hogy a vasúti állomás körüli szállodákban, a honnan állítólag tisztek külttek a tömegre, vizsgálatot tartson.

Jaspers ezt arra használta fel, hogy a szállodában megszállott vendégeket kirabolja. Katonáival előlotta a kijáratot, lépcsőket és ő maga revolverrel a kezében sorra járta a szobákat és tekintélyes összegeket zsarolt ki. Ezeket nem lehetett rábizonyítani, mert a károslítottak örültek, hogy elutazhattak a forradalmos városból.

Azonban egy tartalékos katonatanácsos emberére akadott, ettől ugyanis 230.000 márkát tartalmazó pénztárcáját vette el, de egyúttal lefoglalta kézitáskáját is, mert abban egy revolvert talált és mielőtt lepecsételte volna a kézitáskát, azt mondta, hogy ebbe teszi bele a pénztárcát is. A hadnagy ellen megindult a vizsgálat, de a katonatanács ártatlannak találta és visszaadta neki podgyászát. Természetesen a 230000 márkát nem volt benne és ezért feljelentést tett az ő Bröger ellen, akit ő maga tartóztatott le az utcán.

A főtárgyaláson tagadta ezt a lopást is és azt is, hogy azonos a fegyházból kiszabadult

— Svájci körökben azt hiszik, hogy az ország területi integritása nem lesz fenntartható, mert az entente lekötöztetése Csehországnak, Szerbiának és Romániának és ha nem is tett konkrét ígéreteket, szimpátiájával kétségkívül feléjük hajlik. Azonkívül a mi területi épségünkre vadászó nemzeteknek nagyszerű külföldi propagandájuk van nemcsak a semleges Svájcban, de az entente-országokban is. Mindenütt elhelyezkedtek, mindenütt mint mártírok szerepeinek és a jelenlegi zavaros magyar viszonyokat annak demonstrálására igyekeznek kihasználni, hogy Magyarország életképtelen. Ezen pedig a régi rezsim alatt kompromittált magyar propagandisták nem tudnak segíteni mert az entente nagyszerű szervezetével figyelemmel kíséri őket, fekete listára tette és nem áll velük szóba. Szűz emberek kellene, akiknek háború alatti magatartásuk és felfogásuk nyitott könyv az entente, különösen a franciák előtt.

Rödy-Schwimmer Rózának svájci követé lőrtént kinevezése ügyében röviden csak annyit mondott dr. Czobor, hogy úgy a svájci magyar, mint entente-körök nagy meglepetéssel fogadták, mert Rödy-Schwimmer Róza tudvalevőleg a Ford-expedícióval az entente előtt annak idejére kompromittálta magát.

Kenedy Sándor.

J. perssel. Azt mondta, hogy egy tengerész-től kapott pénzt a katonai mozzalmak céljaira és ebből fizette bőkezűen a katonáit.

Az újság híradása a katonatanács bírósága halálra ítélte a forradalom hírnéjét. Az ítélet huszonegy órával belül végre is hajlik.

MŰVÉSZET.

* Heti műsor. Pénteken este: Hejehujá báró. Szombat délután: Mágna Miksa. Szombat este: Hejehujá báró.

* A vasárnapi hangverseny iránt a közönség érdeklődése napról-napra fokozódik. — A rendezőség gondoskodott róla, hogy a kulturpalotai nagyterem jól hangzó fűtve és remélhető, hogy a közönségnek eziránt nincsenek aggodalmi. A hangverseny műsora már megérkezett, s annak egyik érdekes száma egy klasszikus román dal, melyet Pogány György az Operaház tenoristája ad elő. Gerő Erzsé, a budapesti Városi színház kitűnő művésznője többek között a Traviata nagy áriáját fogja énekelni Dienzl Oszkár kíséretével. Nagy zenei élvezetet fog nyújtani a vonós négyes minden egyes száma, mert a művészek öntetesen és gondosan válogatták meg műsorukat. A hangversenyre a jegyek még kaphatók Oláh Sándor papirkereskedésében.

* II. József császár. A Hejehujá báró sikere miatt elmaradt II. József császár kerül színpadra hétfőn, kedden és szerdán. A darabból bár csütörtökre készen állott, azóta is napnap mellett folynak a próbák, hogy az előadás semmi kívánni valót ne hagyjon fenn. — Maross Vilma fellépte az Éva operettben a jövő hét második felében.

* A színházi iroda hírei. Mágna Miksa, A kiskirály, ez a két közkedvelt operette kerül színpadra szombat és vasárnap délután mérsékelt árákkal. Szombat d. u. Mágna Miksa, vasárnap d. u. Kiskirály. Mágna Miskában Horváth Mici, Rontay, Barics, Győző, Faludi. Kiskirályban Horváth Mici, Várdi, Győző, Örmöri, Várnay játszik a főszerepeket.

Német-világ Aradon.

(Polgárokka változó katonák.)

Arad a háború folyamán gyakran látott német csapatokat. Először akkor jelentek meg Aradon német csapatok, amikor Mackensen megindította offenzíváját Szerbia ellen. Azután a román háború idején tisztelték meg városunkat német katonák. Akoriban büszkék, gögősek voltak a németek, úgy jártak-keltek itt közöttünk, mint a hódítók. Lenéztek minket, szinte lóhátról beszéltek velünk és úgy viselkedtek nem egy alkalommal, mintha megszállott területen lettek volna. Ami kevés szimpátiát még éreztünk akkor a németek iránt, azt a porosz gög kiölte belőlünk.

Azóta megváltoztak a viszonyok. Nem mintha rokonszenyünk visszatért volna. A németek most már szerényen viselkednek, szinte kellemes, kedves fiuknak lehetne őket mondani. Milyen mások ezek a németek, mint azok, akik két évvel ezelőtt állig felfegyverezve, győzhetlenségükbe vetett rendíthetetlen hittel robogtak át a hadak útján.

Körülbelül egy hónapja, hogy Aradon valóságos német világ van. Az első német csapatok, von Stein volt német hadügyminiszter katonái voltak, akik már szomorúan, lelkileg letörve vonultak át Aradon. Maga a hadvezér is Aradon tartózkodott egy napig és nem sokára utóvédje is keerszül vonult a városra, hogy visszatérjen hazájába. Ezek a csapatok Macedóniában harcoltak és Szerbia egy részét tartották megszállva. Legnagyobb részük bajor volt. A katonák Aradon siettek tudni felszerelésükön. Egymást érték a lóárverések, autókat adtak el, revolvereket, élelmiszereket kótvá-vetéltek és cseréltek be más cikkeikért. Özönével árasztották el a várost rossz német gyártmányú cigarettákkal és rossz szelű, rossz illatú német szivarokkal. Mindez a magyar forradalom kezdetén volt, amikor Aradon még nagyon szigorúan betartották a szesztilalmat, a kávéházi és vendéglői zárórát. Nem is nagyon lehetett látni német katonákat nyilvános helyeken.

Napok óta azonban egészen más a város képe. A zárórát meghosszabbították, korlátozott mennyiségben szeszes italokat is lehet kimérni. Így hát nagyszerűen élnek Mackensen tábornagy Aradon átvonuló katonái. A vendéglők és kávéházak zsufoltak. Német tisztek és altisztek, közlegények felkeresik a legelőkelőbb kávéházakat, vendéglőket és szórják a pénzt. Egész kedélyes legények ezek a németek. Szórakoznak, mulatnak, semminek sem kérdezik az árát, fizetnek gavalérossan és gyönyörrel hallgatják a cigányzenét. Egyszerű altisztek egy-egy megrendelt nótáért 20—30—50 koronákat is adnak a tányérozó cigánynak. Hová lett a gög, a porosz merevség, a senkit nem ismerés, aki nem német? Eltűnt, szétfoszlott kimerák ezek. A németek is emberekké váltak, akik szintén tudnak örvendeni a ragyogó életnek, akik most habzsolják a gyönyöröket.

De nemcsak a szórakozó helyek látják a németek pénzét, hanem az aradi kereskedők is, főként a ruhakereskedők és a férfi-livattüzletek. Az utóbbi napokban az aradi férfi-ruha kereskedések legjobb vevői német tisztek és legénységi állományuk. Alkudozás nélkül fizetik az árakat és hónapok alatt szorongatva a csomagokat boldogan sietnek szállásukra, hogy végre civil-ruhába bujhassanak, amely nemcsak a katonai-életből való megszabadulást jelenti számukra, hanem még ennél is többet: a hazába való visszatérhetőségét és az internálástól való megszabadulást. Amelyik német katona polgári ruhára tett szert, az a legelső kedvező alkalommal felhasználva vonatra ül, hogy hazatérhessen.

Természetesen annyi ruha nincsen Aradon, hogy valamennyi német katona polgári ruhába öltözhessen s így sokkal több az egyenruhás németek száma, amely Kárneválszerű tömkelegben kavargó Aradon. Hogy meddig fog tartani Aradon a német-világ, az mind attól függ, hogy milyen gyorsan történik a csapatok elszállítása arra a területre, ahol a németeket internálni fogják. Természetesen Arad gazdasági életére nézve az volna a legjobb, ha a németek minél tovább itt maradnának.

HIREK.

Adóhivatali pénzek lefoglalása Szabadkán

A bankok érintetlenek maradnak.

Szabadkáról jelentik: Nagy feltűnést keltett ma a városban az a hír, hogy az új városi rezsim ma lefoglalta az állami adóhivatal pénzkészletét. Evvel kapcsolatban mindenféle kócska híreket terjesztettek és sokan már azt is beszélték, hogy rövidesen a bankokra is sor kerül. Dr. Matievics István polgármester a következőket mondotta egy újságíróknak:

— Én szombaton a szerb katonai főparancsnokságtól, vasárnap pedig az újvidéki megalakult kormánytól azt az utasítást kaptam, hogy az állami adóhivatal egész pénzkészletét, ami a tisztviselők fizetésén felel meg, maradjon a leltárnál készített jegyzőkönyv alapján foglaltak le. Ezen utasítás alapján én ma megbíztam Gönczöl Péter főszámvevőt, hogy a rendeletet hajtsa végre. Gönczöl egy adótitst és egy szerb titst kíséretében megjelent az állami adóhivatalban és lefoglalta a pénzt. Hogy mekkora volt ez az összeg, arról még nem kaptam jelentést.

— Nem igaz az, hogy a városi és állami nyugdíjasok nem kaptak fizetést. Mindenki megkapta és a jövőben is meg fogja kapni azt, ami neki jogosan jár. *Elvégre nekünk is van szociális érzésünk és mi is tudjuk azt, hogy a közszolgálat után nyugdíj jár a köztisztviselőknek.*

— Nem igaz az, hogy a bankok pénzkészletének lefoglalására is sor kerülne. Főleg nem igaz, hogy az Osztrák-magyar Bank szabadkai fiókjának a pénzkészletét is lefoglalják. — Nem értem, hogyan kerülnek forgalomba ilyen riasztó hírek. Még egyszer hangsúlyozom, hogy erre vonatkozólag még nem kaptunk utasítást és mi semmi mást nem teszünk, csak azt, amit ránk parancsolnak.

— A pénzt azért kellett lefoglalni, mert a főparancsnok attól tartott, hogy a pénzt elszállítják Szabadkáról, illetve a megszállott területekről kiviszik. Az állami adóhivatal pénzkészletét pedig azért kellett lefoglalni, mert a leszerelő katonák részére megállapított összeget minden körülmények közt biztosítani kell.

— **A kormány terveit a tisztviselőkkel.** **Budapestről** jelentik: A *Politikai Híradó* jelenti: Egyes lapoknak ama hírével szemben, hogy a kormány a tisztviselők fizetés-rendezésével kapcsolatban 30 évesnél fiatalabb tisztviselők nagyrészt végkielégítés mellett a szolgálatból elbocsátja, valamint az 50 évesnél idősebb tisztviselők nyugdíjazását tervezi, illetékes helyen felkérték a *Politikai Híradót* annak közlésére, hogy a *hír nem felel meg a valóságnak.* A kormány ilyen tervekkel nem foglalkozott, mindössze olyan irányban intézkedett, hogy mindazok a tisztviselők, akik a köteles szolgálati időt kitöltötték, de akiknek nyugdíjazását egyrészt a bevonult tisztviselők pótlása miatt, másrészt a nagy drágaságra való tekintettel nem fogantósították, az előléptetési viszonyok javítása céljából nyugalomba helyeztessenek. Azok a tisztviselők, akiket nyugdíjaznak, a tényleges illetményeknek, tehát nemcsak fizetésüknek és fizetés természetével bíró személyes pótlékuknak, hanem lakáspénzüknök, családi pótlékuknak és háborús segélyeiknek csorbítatlan élvezetében megmaradnak mindaddig, amíg nyugdíjuk kérdését rendezik.

— **Aradról csak egyszer lehet naponta Budapestre utazni.** **Budapestről** jelentik: Hétfőn dec. 9-én a következő vonatok közlekedését szüntetik meg: A Budapest-keleti p. u. Arad—Tóváros vonalon a 607. és 608. számú vonatokat, Budapest—Kolozsvár vonalon az 513. és 514. számú vonatokat, Nagyváradi—Szeged közti között az 5007. és 5008. számú vonatokat, Arad—Temesvár között a 2003. és 2008. számú vonatokat. Egyidejűleg a Budapest-keleti p. u. Kolozsvár vonalon az 511. és 512. vonatokat forgalomba helyezik. Ugyanazok december 9-től kezdve a mellékvonalakon a forgalmat *másod-, illetve harmadnapl* forgalomra redukálják.

— **Hétfőn lesz a rendkívüli városi közgyűlés.** Az Arad városi törvényhatósági bizottságánál folyó évi december hó 6-ik napjának délelőtt 11 órájára hirdetett *rendkívüli közgyűlés* közbejött akadály folytán megtartható nem lévén, e helyett folyó évi december hó 9-ik napjának délelőtt 11 órájára hívók össze rendkívüli közgyűlést és arra a törvényhatósági bizottsági tagokat ezúton hívom meg.

— **Dr. Varjassy Lajos,** Arad város kormánybiztosa. Tárty: Arad város kormánybiztosának átírata a polgármesteri állás betöltéséről.

— **Bankett a szerb tisztok tiszteletére.** Arad város közönsége a megszálló szerb hadsereg tisztjei tiszteletére folyó évi december hó 7-én este 8 órakor a Fehér Kereszt teli-kertjében társas estebédet rendez. Felkérem a város közönségét, hogy a banketten minél nagyobb számmal jelenjenek meg. Jegyek Hoffman Antal női divatruházában (Andrássy-tér), Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedésében (Andrássy-tér), a Fehér Kereszt tulajdonosánál, valamint Petrán György városi tb. főjegyző (Arad-Csanádi-palota, a hivatalos órák alatt) folyó hó 6-án déli 12 óráig válthatók. Arad, 1918. december hó 2-án. — Lócs Rezső s. k. polgármester.

— **Eljegyzés.** *Klosz József Györök, Bistriczky Éva* Ópálos jegyesek.

— **Nyolc osztályu magyar népiskola.** **Budapestről** jelentik: *Juhász-Nagy Sándor* államtitkár a kultuszminiszterium reformjáról a következőket mondotta. A reform munkája már megkezdődött. A nagy munka már javában folyik. A reform az egész közoktatásügyre ki fog terjeszkedni. A népiskolákat nyolc osztályuá akarjuk tenni. A középiskolákat egységesen kell újraszervezni. A budapesti tudományegyetemen hetvenedik évüket betöltött tanárok nyugalomba mennek. A tudomány egyetemen egyelőre két új tanszék felállítása iránt tettünk előterjesztést. Ki van már dolgozva a tanerők fegyelmi bíróságára vonatkozó rendelet is, amelynek értelmében az ügyekben a miniszter eddigi jogát átruházza olyan független bíróságra, amelyben a tanerők képviselői is helyet foglalnak és a védelemnek teljes jogot biztosít. Rendezték a hadból visszatért tanárok és tanítók jogviszonyait. A lehetőség szerint rövid időn belül kinevezi a hadból visszatért állás nélküli tanárokat és tanítókat. A menekült tanárok és tanítók alkalmazását illetőleg azt tervezzük, hogy ezeknek alkalmazásával a magyar vidékek közoktatását teljesen intenzívvé tesszük és így ha a magyar kultúra talán szűkebb területre szorult is, annál erősebb fellendülést adunk neki úgy, hogy esetleg a terjeszkedésre is képesek tudjunk tenni.

— **Nem szerelik még le a francia csapatokat.** **Bécsből** jelentik: Párisi jelentés szerint az amerikai hadügyi bizottság hétfőn elfogadta azt a javaslatot, hogy tekintettel a Németországban uralkodó zavaros helyzetre, *egyelőre négy héttel elhalasztják a csapatok leszerelését.* Az idősebb éviolvambelieket egyelőre szabadságolják.

— **Az aradi és aradmegyei szociáldemokrata kiskereskedők alakuló gyűlése.** Ma este 7 órakor a kiskereskedők alakuló gyűlést tartottak, melyen teljes számban vettek részt. A gyűlés elhatározta a szociáldemokrata-párthoz való csatlakozását. Schwarz Pál, a gyűlés elnöke, valamint dr. Schusztér Ödön, továbbá Csillag Sándor ismertette a szövetség szükségességét. — Ugyanezen gyűlésen elhatározatott, hogy megalakítják az Arad és aradmegyei kiskereskedők árabeszerzési szervezetét. A megalakulás alkalmából üdvözlő Garami Ernő kereskedelmi minisztert. A megválasztott 17 tagú vezetőség elhatározta, hogy hónap felkeresik az aradi munkás tanácsot, megkérlik, hogy táviratilag lépjen érintkezésbe a budapesti munkás tanácsal, kérje a kereskedelmi miniszter urat, hogy a gyufainségre való tekintettel a gyufaközponttól egy vagon gyufát az aradi és aradmegyei kereskedők részére kintaljon, amely gyufát maximális áron fogják a közönség részére áruba bocsátani.

— **Leszerelő tisztok és altisztok rövid időn belül alapos kiképzést nyernek** könyvelés, gyors- és gépirásban Engel magániskolájában Lázár Vilmos-u. 2.

— **Leszerelő tisztok illetményei.** A leszerelő tiszt és zászlós urak tudomására hozzuk, hogy a leszerelési illetékek addig ki nem fizethetők, míg az erre a célra a szegedi kerületi parancsnokságnál igényelt pénzellátmány megérkezik. A pénz megérkezése, a kifizetés ideje és helye a helyi lapokban közöltek. A vonatkozó hadügyminiszteri rendelet értelmében közöljük, hogy a leszerelési illetékek nem egyszerre, hanem hónaponként, minden hó elsején és legutoljára február hó elsején lesznek ki fizetve. A vidéken lakó igény jogosultak az első havi illetékek igazolása és kifizetése céljából a leszerelés alkalmával bekézbcsített igazolványt postán küldjék be a 33. gy. e. pótzászlóalj gazdasági hivatalának, vagy személyesen adják át e hivatalban és az igazolvány hátlapjára írják rá a pontos lakcímüket. Az ilyen vidéki igény jogosultaknak az csodákos illetékek postán lesznek elküldve. A 33. gy. e. pótzászlóalj pénztára csak azon igény jogosultaknak fizetheti ki a leszerelési illetékeket, akik a helybeli tiszt leszerelési állomásnál szerelték le. — *Klug főhadnagy,* gazdasági hivatali főnök.

— **Felhívás a menekült és kifosztott tanítókhöz.** A Nevelő és Oktató Munkások szervezete felkéri azon menekült és kifosztott tanítókat, akik segélyre szorultak, hogy sürgősen jelentkezzenek a tanfelügyelői hivatalban.

— **Senkise meneküljön!** **Budapestről** jelentik: A Nemzeti Tanács ma ülést tartott. A Nemzeti Tanács feltétlenül szükségesnek tartja, a magyar érdek megvédése céljából hivatalos közegeknek Versaillesbe való kiküldését, hogy a rosszul informált külföldi tőkeletes képet nyerhessen a magyar viszonyokról. — Hogy az entente sajtó hü képet kapjon az ország helyzetéről, szükséges a sajtó őszinte informálása. A Nemzeti Tanács a belügyminiszterrel együtt felhívást bocsát ki, amelyben felszólítja a hivatalnokokat és polgárokat, hogy maradjanak helyükön, ne meneküljenek a fővárosba vagy másfelé, mert ebből nagy katasztrófa következhetik önmagukra és az országra nézve is. A Nemzeti Tanács sürgeti és követeli a nemzetgyűlés összehívását és a budapesti és a többi törvényhatóságok feloszlását.

— **Szikratáviró állomást akartak felállítani a németek.** **Nagyváradról** jelentik: Tegnap délben megjelent a főispánnál *Hartenstein* német őrnagy és belecgyezését kérte ahhoz, hogy a német vezérkar egy szikratáviró állomást állíthasson fel Nagyváradon. A főispán a kérelmet a fegyverszüneti feltételekre való hivatkozással megtagadta.

— **Ügyvédek szabadszervezete.** Az aradi ügyvédek felkértek, hogy az ügyvédek szabadszervezetének alakuló gyűlésére december hó 8-án d. e. 11 órakor az ügyvédi kamara üléstermében jelenjenek meg. A hadviselt kartárnak felkértek speciális érdekeik megbeszélése céljából már 1/21 órakor ugyanott megjelenni. — A szervező-bizottság.

— **Felhívás!** Felkérjük a nevelő munkások szövetségének tagjait, hogy cipőszükségletüket f. hó 6-án délelőtt 10—12 óra között a Kazinczy-utcai polgári fiúiskola földszinti 10. számú igazgatói irodában jelentsék be. — Az elnökség.

— **Harctérről visszatért ügyvédeknek,** kereskedőknek és iparosoknak méltánvos áron szállít papír és írószereket, nyomtatványokat Pichler S. papirkereskedése és könyvnyomdája, Bohus-palota, Telefon 308.

— **A vidéki menekült és katonaiság-írók,** akiknek bármilyen támogatásra vagy tájékoztatásra van szükségük, forduljanak a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége titkári hivatalához (Budapest, Rózsa-u. 47.)

— **Koszorúmegváltás.** Az első magyar általános biztosító társaság tisztviselői Balogh Jánosné ravatalára szánt koszorúmegváltása címén 140 koronát, a tűzér felszerelő állomás tisztikara egy bajtársuk halálának emlékére 206 kor. 50 fillért juttatott az aradi városi vörös-kereszt egyesület céljaira. Ezen kegyes adományokért őszinte hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Adó közzététel.** A felszaporított állami közkiadások fedeztetése céljából felhívom a város és vármegye adózó közönségét, hogy állami egyenesadó, illeték és 1-ének éjjeli 12 órájától kezdve a főzőkészülék napi termelő képesség négyeszeresével felemelt átalányozás mellett a szesztermelés meg van engedve. Ezt az adót az állami adóhivataloknál, illetve bárcázó állomásoknál kell egyébként tartozásait minden adózó a legrovidebb idő alatt fizesse be, mert ellenkező esetben a harctérről visszatért, sokat szenvedett katonák leszerelési illetményeit, a még esedékes hadi segélyeket, a rokkant katonák nyugdsoldját és az elesettek után járó nyugdíjukat az állampénztár nem lesz képes kifizetni. A pénzügyminiszterium folyó évi 152500 sz. rendelete folytán tudomására hozom az adózó közönségnek, hogy folyó évi december a bejelentés alapján fizetni. *Berzseny, pénzügyigazgató.*

— **A magyar börtönök fia** — francia posta parancsnok Budapesten. Budapestről telefonálja tudósítónk: Tegnap reggel megjelent Vix alezredes, a francia katonai köldöttség tagja Berger főhadnagy társaságában a posta- és távirat igazgatóságnál és bemutatja a főhadnagyot, mint aki a francia hadvezetés részéről a felügyeletet gyakorolja a posta-, távirat- és telefon felett. A főhadnagy csakhamar kijelentette, hogy nehezen tud majd a magyar tisztviselőkkel francia nyelven érintkezni és a jelenvolak legnagyobb meglepetésére a legközelebbi magyarsággal folytatta a társalgást. Elmondotta, hogy magyar csatából származik, amely 1907-ben Berlinből költözött Párisba és ott honosította magát 1910-ben. Az atyja Budapesten börtön volt.

— **Van már pénze a német császárnak.** Bernből jelentik: A Nouvelle Correspondence jelenti Londonból: A Daily Chronicle írja: Vilmos császár részére nagyobb pénzküldemény érkezett Hollandiába. Körülbelül kétszáz zsákban, amelyek mindegyike 50 kilós volt, arany és ezüst német értékű pénz volt csomagolva. Nem tudják, hogy kiadta fel a pénzt és az is ismeretlen, hogy hol fogja azt a császár deponálni. A küldemény egy lepecsételt vasúti kocsihoz ment át a holland határon.

— **Felhívás a hazatért katonák és élelmiszer megajítása tárgyában.** A kéthetes jegyek megajításának feltétele: A munkanélküliség vagy munkaképtelenség hivatalos igazolása. Az igazolásra hivatott közegek: a) Az ipartestület, b) szakszervezetek, c) betegség esetén orvosi bizonyítvány, d) az ingyenes hatósági munkaközvetítő (Szent István-utca 1. szám). Figyelemreztetem a hazatért katonákat, hogy a jegyek kéthetenként csakis a fenti helyek egyikének igazolványa alapján újíthatók meg. — **A hazatért katonák elemezéséért biztosa.**

— **Felhívás a közalkalmazottakhoz.** Felkérjük a közalkalmazottak beszerzési csoportjának tagjait, hogy évi lisztükségletükért járó összeget a beszerzési csoport irodájában legkésőbb f. hó 10-ig befizessék s a kintartott liszt elszállításáról is mielőbb gondoskodjanak. Arról is értesítjük a tagokat, hogy a kiosztásból visszamaradt burgonyát és hagymát a tagsági jegy felmutatása mellett míg a készlet tart, mindenki 50 kgr., esetleg ha jut nagyobb mennyiségben vásárolhat. — **A közalkalmazottak tanácsa.**

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az

Aradi Közlöny vasárnapi számában: **Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találhatnak az Aradi Közlöny apróhirdetéseit utján.**

Kolozsvárt várják a román csapatokat.

(Demonstrációra készülnek a székelyek.)

Kolozsvárról jelentik: Ma megjelent egy román katonai híradat Marosludason, amely a Maros innenső részén van és 2 tiszti és 100 főnyi legénység részére szállást csinált. Marosludasról ma este telefonon jelentették, hogy a románok a mai nap folyamán megszállják Székelykocsárd állomást. Ujabb hírek szerint azonban a megszálló csapatok még nem érkeztek meg, de szombaton, legkésőbb vasárnap megszállják Székelykocsárdot, ahonnan állítólag Kolozsvárra jönnek.

Marosludas mellett három színmagyar községet Marosbükköst, Lándort és Marososztót a környékbeli román községek lakossága megtámadta. A magyar és román lakosok között véres harc fejlődött ki. A román lakosság behatolt a magyar községekbe, ahol gyújtogat és fosztogat. A zavargások még mindig tart-

nak. Valószínű, hogy ezek a román lakosság által rendezett zavargások maguk után vonják a román katonaság megszállását. A kolozsvári Román Nemzeti Tanács ugyanis eme jelenségek láttára felhívást intézett a román csapatokhoz, hogy teremtsenek rendet és vonuljanak be Kolozsvárra is.

A Politikai Híradó jelenti: A székely Nemzeti Tanács azon dolgozik, hogy a közvéleményt előkészítse egy olyan monumentális állásfoglalásra, amely megfelel a megdöbbentő erdélyi eseményeknek.

Budapestről jelentik: A főváros harmincezer főnyi székelysége és erdélyi magyarsága e hó 8-án 3 órakor nagygyűlést rendez a régi műgyetem nagytermében.

Iglóról jelentik, hogy ott holnap kikiáltják a szépesi köztársaságot.

A. Kossuthfalvali statárium.

(Halálos ítélet után felmentés.)

A forradalom első napjaiban nemcsak a városokban, hanem szerte az országban a községekben is Nemzeti Tanácsok alakultak. A falvak Nemzeti Tanácsai igazi kupaktanácsok voltak. Ha valaki részletesen meg akarja írni a forradalom történetét, nagyon sok érdekes és mulatságos adatot fog találni a Nemzeti Tanácsok ügyeiben. Most kapunk hírt egy olyan esetről, amely igen tragikusan indult, de nagyon megnyugtatóan végződött. Az eset színhelye Kossuthfalva község. A Nemzeti Tanács meghirdette a forradalom első napjaiban a statáriumot, bár utólag volt annak lényegével tisztában.

A napokban odavetődött egy kereskedő, aki nagymennyiségű zsirt és szalonnát vásárolt össze. Egyszer csak híre megy, a község házaiban a vásárlásnak. Nosza, azonnal rendőrokat küldenek a kereskedőért, behozatták és közölték vele, hogy a Nemzeti Tanács fog felette ítékezni. Valahogy kiokumulták, hogy ilyen fontos ügyben csak a teljes ülés dönthet. Össze is hívták azonnal a tanács minden tagját. Komoran, vész teljes felhőkkel a homlokukon gyűlekeztek a tanácsstagok. Aztán felvezették a vádlottakat. A tárgyalás tíz percig sem tartott. A kereskedőt azért, mert nem tartotta be a plakáton hirdetett tilalmat, hogy a szalonnát és zsirt nem szabad összevásárolni, — a kereskedőt halálra ítélte és elrendelte, hogy másnap reggel hajtsák végre az ítéletet. Nem is golyóval, hanem akasztófa. A megrémült kereskedőt elvitték a fogdába, aztán hívták az ácsot és megparancsolták, hogy másnap hajnalban készen legyen a bitófa.

Egy ottani bankigazgató, a Délvidéki Közgazdasági Bank kossuthfalvai fiókjának vezetője megtudta az ítéletet, azonnal rohant föl a község házára.

— **Mit tettek?** Hogy mertetek ilyesmit tenni, hiszen ha megtudják, agyon vernek benneteket. A tanács kissé megijedt, de kijelentették, sajnálják, ők ezen már nem segíthetnek. Az igazgatónak jó ötlete támadt:

— **Az nem úgy van; ha a teljes ülésnek joga volt halálos ítéletet hozni, akkor meg is változhatja az ítéletet.**

Nagyonhezen beleegyezett. Összehívták ismét a Nemzeti Tanács teljes ülését és tíz perc-

nél tárgyalás után a vádlottat egyhangulag felmentették és eleresztették. Az ács akkor már faragta a bitófát...

Igy esett 1918-ban Kossuthfalván.

A MOZI.

* **Waldemar Psilander az Apolló-színházban.** (Hatalmas Nordisk-dráma bemutatója.) A nagy filmművész, nyolctízik ötéskor el, mert dacára annak, hogy már elmúlt egy éve, hogy teste örök nyugovóra tért, a mozi-vásznán folytatja sikereit. Pénteken este az Apolló színházban a nagy moziművész „Az autókirály” című háromfelvonásos dráma főszerepét játssza, amelyben a maga nagyságában érvényesül Psilander egyéniségének művészete. Psilander ezt a szerepet néhány héttel halála előtt játszotta, azonban magán az alakításon nem látszik meg a kértelbetetlen végzet, amely akkor már előrevetette árnyékát. Waldemar Psilander ebben a szerepben is imponáló külsejével, hódító eleganciájával, arcjátékának kifejező erejével és gesztusainak arisztokratikus előkelőségével hat. Női partnere a Nordisk-társaság női stára, az elragadóan bájos Ebbe Thomson, aki egy csinos, élnívű fiatal asszony szerepét játssza. Ez a kiűnő filmdarab péntektől kezdődőleg három napig szerepel az Apolló műsorán.

* **Judás.** (Az Uránia nagysikerű magyar filmje.) Magyar film kerül pénteken az Uránia színházban bemutatásra. Kertész Mihály, az oly szerencséskezű rendező készítette a film szcenáriumát, ami egymaga is biztosítéka annak, hogy a szüretkerülő dráma ugy tartalomban, mint kivitelben művészi magaslapon áll. A Judás című hatalmas filmdráma szerepeit a magyar és osztrák színművészet legkiválóbbjai alakítják. A nőszerepeket Németh Juliska és Kláry Lottó játsszák, akik hatásos alakításaikkal nagy lelki és művészi gyönyörűséget okoznak a közönségnek. A férfiszerepeket a színművészet oly kiválóiságai, mint Törzs Jenő, Kramer Leopold, Gál Gyula, Réty Lajos és Kemenes Lajos játsszák, akik művészi alakításaikkal magas nivóra emelik az összjátékot. Ez a kiváló filmalkotás újra bebizonyítja, hogy a hazai filmirodalom a többi nemzetek filmiparával szemben nemcsak teljesen egyforma magaslapon áll, hanem művészi forma és belső tartalom terén még túl is haladja azokat. A Judás három napon át szerepel a műsorán, még pedig pénteken, szombaton és vasárnap. Az előadások minden alkalommal 4, fél 6 és 7 órakor kezdődnek.

LEGUJABB.

Legyilkolt orosz nagyhercegek.

Rotterdam. Hivatalosan megerősítik azt a hírt, hogy a bolsevik sereg megölte *Konstantin* és *Pál* nagyhercegeket, valamint *Erzsébet* nagyhercegnőt. A holttesteket bányamedvedésben találták meg. Hír szerint ugyanez a banda meggyilkolta a cárnét és gyermekeit.

Basel. Itteni hírek azt jelentik, hogy Németországban a fegyverszünet megkötése óta örvényszer ember halt meg éhség és kimerülés következtében.

Bécs. A német-osztrák határ biztosítására tegnap délután az első néppárti tengerész zászlóalj Nikolsburgba utazott.

Bécs. A német-osztrák államtanács bizonyos jelekből következtetve hasonló lépést vár az entente részéről Csehország német területeinek a cseh-szlovák államhoz való hozzártározásáról, mint amilyent francia meg-

szálló csapatok parancsnoka a magyar kormányhoz intézett az északi vármegvék kiürítése dolgában.

Szeged. A munkás tanács ma az ármegálapító bizottsággal együtt ülést tartott, amelyen elhatározta a vendéglői áraknak körülbelül harminc perccel való leszállítását. — Holnap az egyes ételneműk árát állapítják meg és holnapután a szállodai árak leszállítására kerül a sor. A kereskedők tanácsának mai ülésén az egyes szakmák kiküldöttel jelentették, hogy milyen mérvben hozzák javaslatba az árak leszállítását. A munkás tanács azonban ettől függetlenül már ma életbe léptette a már leszállított árakat, melyek a régi árak ötven százalékának felelnek meg. Egyes üzletekben már ki is függesztették az új árakat.

„Jöjjön az entente és vegye át az országot.”

— Jászi a magyar kormány súlyos helyzetéről. — Pozsonyt elvágják a csehek Budapestről. —

Budapestről jelentik: A hollandi *News Bureau* Budapesten időző levelezője meglátogatta *Jászi* Oszkár nemzetiségi minisztert, akivel hosszabb beszélgetést folytatott. Erről a beszélgetésről a következőket mondotta egy újságírónak:

Arra a kérdésre, hogy a magyar kormány mit vár Wilsontól, a miniszter azt felelte, hogy *Wilson valószínűleg nem fog engedni a francia és angol imperialista törekvéseknek*. Reméli, hogy *Wilson* megmarad programja alapján. A továbbiakban a miniszter utalt arra, hogy a fegyverszüneti megállapodások az entente részéről nem tartatván be, a közlekedés teljes romlása, az ország élelmiszerkamaráinak megszállása folytán az országot teljes anarchia fenyegeti.

Ha a fenyegető anarchia beáll, a kormánynak le kell mondania és az entente-nak kell Magyarországon a rendet helyreállítani.

Nem fog többé magyar kormányt találni, a mely ura lesz a helyzetnek és érthetetlen, hogy az entente a helyzet fel nem ismerésével a fenyegető anarchia előidézését segíti elő. Nincs kormány a világon, amelynek helyzete oly nehéz volna, mint a magyar kormányé. Mi dolgozunk, a mieddig erőnkkel felük, de ha így folynak tovább a dolgok, kénytelenek leszünk az ügyek vezetését az entente-nak átadni.

Pozsonyból jelentik: A város helyzete válságosra fordult. A cseheknek az a törekvése, hogy a várost *Galánta* és *Lipótvár* felől elzárják. A csehek a felvidéken már teljesen berendezkedtek. A vasút cseh-től vezetés alatt áll és Nagyszombatból már direkt összeköttetést teremtettek *Brünnel*. Pozsony éhínséggel és szénhiánytalansággal küzd, zsír, liszt egyáltalán nincs. A magyar érzelmű lakosság hangulata nyomott. Nagyobb szabású propagandát fejt ki a német-osztrák párt, amelyet a bécsi körök támogatnak, sőt ma egy „*Republik*” című osztrák érzelmű lap indult meg.

A *Politikai Híradó* jelenti: Gróf *Károlyi* Mihály miniszterelnök ma a következő nyílt levelet intézte Szannanos Lajoshoz, a pozsonyi *Károlyi*-párt elnökéhez:

— *Igen tisztelt barátom!* November 28-án hozzámm intézett leveledbe nyilatkozatot kérsz tőlem, azon Pozsonyban elterjedt híresztelésre vonatkozólag, hogy a magyar kormány lemondott volna Pozsonyról. Igen rövid és igen világos a válaszom. A magyar népkormány sohasem mondott le és sohasem fog lemondani Pozsonyról, ellenkezőleg a legnagyobb nyomatékkal azt követeljük, hogy Pozsonyban a jövőben is Magyarországhoz kell tartoznia, amely állásfoglalásában segítségére van az a tény, hogy Pozsony lakossá-

ga rendületlenül ragaszkodik a magyar kormányhoz. Megja legutóbbi francia kiürítési rendelkezést sem engedjük Pozsonyra vonatkoztatni. Felhatalmazlak erre nyílt levelem közzétételére. Budapest, 1918. december 5. *Károlyi*.

Pozsonyból jelentik: Pozsony vármegye területén ma mindenütt csend volt. Mától kezdve a demarkacionális vonal *Devénytől—Pozsonyszentgyörgyön* át egyenes vonalban *Szeredig* terjed. A magyar csapatok *Mocsary* őrnagy vezetésével visszafoglalták *Trencsén*-bán községet és a csehekkel megállapodtak abban, hogy a demarkacionális vonalat a *Vág*-vonalig meghosszabbítják, úgy, hogy *Szered* a magyar vonal mögött. Bozín pedig a semleges zónába fog tartozni.

KÖZGAZDASÁG.

— **Kereskedők külföldi követelése.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara kebelében a háboru alatt megalakult a Külföldi Magyar Vagyonérdekeket Védő szervezet, a mely működési körébe felvette most a semleges államokban a háboru alatt nyersanyagokért fél és egész gyártmányokért, valamint egyéb árukért teljesített fizetések védelmét, továbbá az ellenséges külfölddel fennálló háboru előtti tartozások kérdését is. Lehetséges ugyanis, hogy a megszálló csapatok parancsnoksága hatályon kívül helyezze a külfölddel szemben fennálló tartozások kifizetésére vonatkozó tilalmat. A külföldi valuta megszerzésének ismert nehézségei és a korona devalválásából folyó kényszerkurzus megállapítása a legsúlyosabban érintheti azokat a vállalatokat és cégeket, amelyeknek az eddig ellenséges külfölddel szemben külföldi valutában teljesítendő kötelezettségeik vannak. A magyarországi cégek érdekeinek megvédése szempontjából a külföldi Magyar Vagyonérdekeket Védő Szervezet az aradi kereskedelmi és iparkamara útján felhívja a kamara körzetéhez tartozó cégeket, hogy fenti érdekeltségeiket minél előbb közöljék a szervezettel. A legcélszerűbb, ha a bejelentések minden egyes esetre vonatkozólag külön a teljesített vagy teljesítendő fizetés összegének, a külföldi valutának, a külföldi lakosnak, illetve hitelezőnek, a tartozás vagy követelés lejáratának, valamint az ügyre vonatkozó egyéb figyelemre méltó adatok pontos írásbeli megjelölésével két példányban történnék. Ugyanez a szervezet összegyűjti azokat a magyar követeléseket, amelyek Horvát-Szlavonországi céreknél vagy hatósági szervezeteknél állanak

fenn. Az aradi kereskedelmi és iparkamara körzetéhez tartozó cégek és vállalatok Horvát-szlavonországi künnlevőségeikre vonatkozó pontos adataikat írásban terjesszék fel minél előbb a szervezethez. A leghelyesebb, ha az érdekeltek minden egyes künnlevőségről cégszerű aláírással és 10 filléres bélyeggel ellátott könyvkivonatot két példányban beküldenek a külföldi Magyar Vagyonérdekeket Védő Szervezethez. (Budapesti kereskedelmi és iparkamara.)

Szakóczy Lajos

a román ügyvédek esküjéről.

(A törvényalkotóknak nem gátolja működésüket.)

Az aradi ügyvédek tegnap tették le az esküt a köztársaságra és — mint megirtuk — a román ügyvédek küldöttsége egy elvi deklaráció hangoztatása után eskütétel nélkül távozott. Azt a kívánságukat is kifejezték, hogy a kamara járjon közbe, nehogy a bíróságok, az eskü hiánya miatt, védői tisztük gyakorlásában gátolja őket.

Az *Aradi Közlöny* értesülése szerint a román ügyvédek védői feladatát az aradi törvényszék területén senki megnehezíteni nem fogja, mert a legilletékesebb helyen az a felfogás, hogy a kérdést a legmesszebb menő toleranciával kell kezelni, minthogy az eldöntése nem a bíróságokra, hanem a minisztertanácsra tartozik.

Az *Aradi Közlöny* tudósítója ma felkereste *Szakóczy* Lajos törvényalkotó elnököt és tőle kérdezte meg, milyen álláspontra foglal az esküt nem tett román ügyvédekkel szemben. Az elnök kijelentése minden irányban megnyugtató és csak helyesíthető, hogy intézkedéseivel a megértést és az ellentétek letompítását igyekszik előmozdítani.

— Az egész vármegye területén és Aradon is megtörtént az eskütétel és a román ügyvédek sehol nem vettek abban részt. Erről jelentés megy az igazságügyminiszteriumba, ahol a további teendők iránt bizonyára lőrténik majd intézkedés.

— Mindaddig, míg a kormány alkotmányos formában azt a kérdést, vajjon az esküt nem tett ügyvéd gyakorolhat-e funkciót a bíróságnál, nem rendezi, addig az én álláspontom az, hogy igenis gyakorolhat. A bíróság teljesen független testület, amely a maga meggyőződése szerint alkalmazza a törvényt és a kormányváltástól független. Minthogy az eskütétel elrendelő kormányintézkedésnek semmiféle szankciója nincs, nem látok okot arra, hogy azokat az ügyvédeket, akik a rendelkezésnek nem tettek eleget, tiltjuk el a praxisunk folytatásától. Az aradi törvényszék területén ez nem is fog megtörténni. Nem szabad keresni a helyzet elmergesítését, sőt ellenkezőleg, most mindenkinek arra kell törekednie, hogy a maga hatáskörében is minél békésebb hangulatot teremtsen. Majd a kormány megteszi, ha szükségét látja, a maga intézkedéseit és addig míg ez megtörténik, semmi okát sem látom annak, hogy az ügyvédek munkásságát megnehezítem és zavarjam.

Bizonyára mindenki a legnagyobb meglepéssel fogadja a törvényszéki elnök okos és a helyzetnek teljesen megfelelő felfogását.

Felelős szerkesztő:

TELLER KALMAN.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. dec. 6-án:

Helehuja báró

Apolló-színház.

1918. dec. 6-án:

Autó király.

Társadalmi dráma
3 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. dec. 6-án:

Judás.

Kalandor történet 4
felvonásban.

Az előadások hétköznapokon 4, 6 és 7 órakor. Ünnepeken és vasárnap, 3, 6, 8 és 9 óráig kezdődnek.

NYILT TER.

Az ezen rovat alatt közzétett nem vállalunk felelősséget.

Limbeck János és fia „Első m. hír szab. ércoporsó-gyára és temetésrendező-vállalata” Arad.

Bogdán Adorján és gyermekei Béni, Mariska, Billa s Adl egy a maguk, valamint Rosieson Aurél és Fogarassy Lajosné szül. Rosieson Gizella mint testvérek és ezek családjai, ugyancsak a nagyvaterai rokonság nevében is fájdalommal ma reggelre jelentik, hogy telephetetlen, bizonyos mértékű, tovább szerettek, önfeláldozó ádós anyjuk, illetve szerető testvérdük és jó rokonuk

Bogdán Adorjáné

szül. Rosieson Antónia

Életének 40-ik, s boldog házasságának 20-ik évében, hosszú-kísérletes szenvedés után, 1918. évi december hó 4-én, d. n. 3/4 órákor jobboldali szívmegállással elhunyt.

Kedves halottjának földi maradványai folyó hó 6-án d. n. 3 órákor fogtak Ó-Pálosson, a gyászházban beazonosították, honnan pedig Aradra történő elszállítás után, f. hó 7-én d. n. 11 órákor az aradi felső temető halottos házából, a gör. katedrális szomszédos szertartásai szerint az ugyanottani családi sírhelyre áttemették.

Aldott legyen emléked

Ó-Pálos, 1918. december hó 4. 31

Apró hirdetések.

Levelezés.

„JÓ ANYA” jelzésű levél van. 8762

„TROBADOUR” levél van „Kellemes idősítés”-ül. Bona Béni-tér papírházban. 8721

SZÉPNÉK MONDOTT, fiatal széke urasszonyka, megismerkedne hozzá illő urassal, ki őt adomány támogatja. Leveleket szigorú diszkreció mellett „Kék szemű” jelzésre kárak. 8719

Házasság.

35 ÉVES paraszti hölgy 185 komolyabb, tisztességes nő ismeretséget keresi házasság céljából, ki 7 éves leánykájának jó anyja lenne. Ajánlatokat „jó anya” jelzésre a kiadóba kár. 8692

Alkalmazást keres.

ÓVADÉKRAI RENDELKEZŐ munkaköpes egyén, aki eddigi állását menekülés folytán hagyta el, raktárnoki, kúcsári, vagy ehhez hasonló bizalmi állást keres azonnali beépítéssel. Címe megtudható Ungár Villamosnál, Arad Chorin Aron-utca 2. 8208

Alkalmazást nyer.

TISZTESSÉGES mindenek, esetleg bejárónő, ki pedlókatiéshoz ért, jó fizetésű azonnali felvételt. Batthyány-u. 23. sz. I. em. 900

VILLANYSZERELŐ TANULÓK felvételnél jó fizetéssel Délvidéki villamosági vállalatnál, Vörösmarty-utca 3. 8626

Vétel és eladás.

MIKROSKOP eladó. Batthyány-utca 39. 8711

KAPOSZTA a Ferenc-téren 20 koronáért kapható métermázsánként. Grósz Jenő. Telefon 790. 8728

ELADÓ egy polittoros szekrény és egy ottomán. Cim Apponyi-körút 4. sz. 8790

ELADÓ három méter 161 kabátnek való fellete posztó. Cim a kiadóban. 8910

TELJESEN új pólyaszekrény, asztal, szekrények, mosdó service, elegáns 12 személyes íveg servier, háztartási tárgyak eladók. Szt. László-utca 6. 8712

ÉRKEZETT egy waggon káposzta, larymentes, válogatott, hazaszállítva 42 fillér kilója. Újtelthben átvéve 40 fillér. Friss hal érkezett. Özv. Lutwák Józsefné, Asztalos Sándor-utca 9. 8714

SZÁRTOTT URIGOMBA I. minőség 50 korona, II. minőség 30 koronáért kapható postahivatal Batzfalva. Szepesnégye. 8716

ÚJ BUTORÜZLET Arad, Deák Ferenc-utca 40a. mindennemű butor kapható jutányos áron. Különösen ajánl egy nagy abációt, székbe szőnyegét, amerikai íróasztal, egy angol férfi pflüschgarnitúrát. Wigenfeld-cég. 8028

KAPOSZTÁNAK különböző nagyságú kordók eladók. Megtekinthetők minden nap, délután 2-3-ig Chorin Aron-utcai pincében. 8671

ELADÓ fekete charmettes selyem két berakott antik szekrény, szövet függönyök, hozzá egy és asztalterítő, gramin és vászon függönyök, nagy polttoros és kisebb polttoros asztalok. Andrássy-tér 21. szám, I. em. baira. 900

SARCIPO (kalocsni) minden nagyságban 39 K kapható Vándor divatházban, Weitzer János-utca. 8629

HASZNÁLT GLÓM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 8100

Lakást keres.

KERESK 15-re egy-két ágyas szobát, igényemű használat nélkül, köznyelviszállal. Ung. Rákóczi-utca, Bocsány-tér 2. sz. ajtó. 8716

BATTHYÁNY-UTCAI két szobás, konyhás lakásomat letelepítésem hiúsom szobás lakásot-értőszobáival. Cim a kiadóban. 8700

EGY SZOBÁS garcon lakást, villanyvilágítással, esetleg fürdőszoba használati és magánhasználat megvételre sürgetően keresek. Ajánlatot „Sürgős” jelzésre a kiadóba kárak. 8693

Ingatlan.

KOVÁCSI KÖZSÉGBEN a 7-es számú megállóhoz 7 kis föld szőlő, berendezett konyha és 100 liter idei bor eladó. Értelmezhetni a tulajdonosnál, Kovácsi görmekomnál lehet. 8706

ELADÓ GÓZMALOM, Kovácsi községben egy 7 méter gózmalom szabad kézből eladó. Értelmezni a tulajdonosnál, ott helyben lehet. 8705

LIARADON Rákóczi-utca 140. sz. ház: két utcai lakás összes mellékhelyiség, udvar, kert, eladó. Bővebbet ott. 8718

ELADÓ egy sarok magánház 2 szobás átvethető lakással. Cim a kiadóban. 8251

ELADÓ egy jól jövedelmező adómentes 3 szobás szőlő bérház és egy kisebb magánház. Bővebbet Varassy Lajos-utca 80. 8642

PURGLY LAJOSNÉ-U. 135. sz. szerény magánház udvarral, mellékkelhelyiségekkel eladó. 8673

Üzletek.

FÜSZERÜZLET, korsma, szép házzal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 8553

Oktatás.

MAGÁNTANULÓK előkészítést és gyengébb tanulók korrepetolását felelősséggel vállal volt Izr. Püinterntátus, Chorin Aron-utca 1. 8695

Különbéle.

HÍZOTT DISZNÓK levágását elvállalom. Városi kertészet. 8727

KOZMA PÉTER sebesült katonát a Fischer Elíz kórházból november elején hirtelen elvitték Aradról, aki tud róla, értesítse Országy-u. 22. szám alatt Dobai Mihályt. 8709

DISZNOVAGÁST elvállalom Hazafi János hentes, Hajó-utca 30. 8710

APRÓHÍRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Klein I. hirdetői és hírlapirodájában, Erinyi-u. és Mundi Boroa Béni-tér 15. sz. alatti papír-üzletben.

HIRDETMÉNY.

A kereskedelemügyi miniszter 106805-1918. számú rendelete alapján a következőket teszem közzé:

Uj cipő közvetlenül a fogyasztóknak csak a következő feltételek mellett lehet kiszolgáltatni: Uj cipők kiszolgáltatása vagy cipőjavítás elvállalása kizárólag a törvényhatóság területén bejelentett lakással bíró egyének részére történhetik.

A kiszállítás, illetve megrendelés alkalmával a vevő (megrendelő) személyazonosságának és lakóhelyének igazolása céljából köteles lakásbejelentő lapját a kiszolgáltatóknak felmutatni. A kiszolgáltató új cipő kiszolgáltatását, illetve megrendelés vállalását csupán a bejelentő lap felmutatása ellenében fogadhatosíthatja.

A kiszolgáltató jegyzéket köteles vezetni amelybe a megrendelő (vevő) neve, lakást, a megrendelés (vétel) tárgyat és az ár bejegyzendő. A bejegyzés valódisága a megrendelő (vevő) aláírásával igazolendő.

A jegyzéket a kiszolgáltató kéthetenként köteles az illetékes közigazgatási hatóságnak beszolgáltatni. E jegyzékek a cipő és bőrkészletek elszámolásának alapjául szolgálnak.

Uj cipő vételére vagy megrendelésre csak az jogosult, akinek a megrendelt cipővel együtt legfeljebb három pár használható cipője van.

Arad, 1918. évi november hó 28-án. Löcs, polgármester h. k. é. h. vezető.

Uj bőr kereskedés!

Ugy a helybéli, mint a vidéki n. é. közönség szives tudomására adom, hogy Aradon, a Boroa Béni-téren,

a „Fekete bárány” vendéglővel szemben **bőrkereskedést** nyitottam. — Törekvésem mindig az leendő, hogy nagybecsű pártfogóim megelégedését kérdemelejem. 8713

Szives pártfogást kár: **Rosenczweig Jenő.**

Értesítés!

A katonaságtól visszatérve, Boroa Béni-tér 6. szám alatt levő **bőrkereskedésemet**

újra megnyitottam. További szives pártfogást kár: 8708

Világ János.

TRITTHALER FERENC

építészeti irodája

Arad, Wesselényi-u. 47. (Saját ház.) — Telefon szám: 963.

Vállal mindennemű tervezést, építkezést, átalakítást és javítást. Tervek és költségvetések elkészíttetnek. 8188

ARAD, Kalmár József Telefon Salaoz. 242

utca 2. villany-szerelő 880M.

Rektáros urak:

Villanymotorok
Villanydynamók
Villany porszívók
Villany parketta fényszerű
Villany vasalók
Villany égők és csillárok

Felszerelt:

Villany világítást
Villany csengőket
és végzet

Villanyjavításokat. 7021

11500-1918. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Arad város törvényhatóságának frezesedésben levő, választás után betöltendő a II. füzeti osztály 3-ik fokozatába sorozott 1400 korona kora 5 füzeti, 200 korona városi pótték és 640 korona lakbérjárandósággal díjazott végrehajtói állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni kívánják és az 1884 évi I. t. c. 19. §-ba előirt képteliséssel rendelkeznek, hogy képtelenségüket igazoló okmányokkal felszerelt és Arad város törvényhatósági bizottsághoz csatolva kérvényülést a hivatalos órák alatt folyó évi december hó 10-ig beérőleg hivatalomban nyújtsák be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségügyi állapotukat hatósági tiszt orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Arad, 1918. december hó 2. Löcs, polgármester.

Battonyán Fő-utca 57. számú

ház

szabadkésű ősi

eladó.

All 4. szoba konyha, 2 szoba konyha megfelelő mellékkelhelyiségekkel. Nagy udvar szép kert. Üzletnek is alkalmas, eséréppel fedett. Villanyvilágítás. Tudakozodni 8602

Bakassy Lászlónál Battonyán.

Délvidéki Villamossági Vállalat.

Tulajdonos: **Lengváry Zoltán** okl. mérnök.

Vörösmarty-utca 3. sz. Telefon 11-31.

Vállal: Villanyvilágítás, erőátviteli, motor, telefon, csengő, villámhárító berendezéseket és szakszerű javításokat. Nagy csillár, égő, főző, vasaló és szerelési anyag raktár. 7840

Szolid árak. Pontos munka.